

Anica.

Spisal Alfonz Pirc.

visoki mestni hiši gori pod streho je uboga sobica. Mrak je že in luči ni prižgane; a vendar se vidi še za silo, kajti belo blesteči sneg na bližnjih strehah nekoliko razsvetljuje temo.

Dvoje bitij je v sobi. V siromaški postelji leži komaj nekaj nad trideset let stara žena. Z upalega bledega obraza se ji bere bolezen in iz velikih črnih očí beda in skrb. Poleg postelje sedi desetletno dekletce v stari raztrgani obleki. Zastonj skriva pod kratko in tenko krilo otrple bose nožice, da bi si jih ogrela.

S tožnim očesom gleda bolna mati na hčerko svojo. Suh kašelj ji sili v grlo in na robci, katerega pritiska kašljaje s koščeno roko na ustna, vidijo se krvavi sledovi.

Kako rada bi bila mati rešena trpljenja! A če ji oko pogleda na hčer, kateri od gladu, mraza in žalosti silijo solze v oči, živela bi še rada in bila zdrava — za otroka svojega.

„Hudó, hudó mi je, Anica, a ne jokaj, bode že bolje! — Danes je Silvestrov večer in ravno danes je osem let, ko se je Miroslav moj, tvoj oče, poslovil od mene. Šel je v Ameriko in nikdar več nisem slišala ničesa o njem.“

Umolknila je in se zamislila. — Tiho je zopet po sobi, le težko dihanje bolnice in ihtenje prezebajoče deklice se sliši.

Zdaj stopi v sobo stara Barba. Sama je ubožica, a vendar po svoji moči pomaga bolni ženi in njeni hčerki. Če le utegne, pride k njima in že od jeseni sem, ko je napósled vendar le morala v posteljo leči bolehaajoča mati, nosi jima jedi, katere sama zbirači po mestu, in streže bolnico.

„Silvestrov večer je danes,“ začne pripovedovati dobra starka. „V prvem nadstropji pri bogatem trgovci imajo veliko pojedino. Prosila sem kuharico, naj mi dá kaj za vaju. V kuhinjo pa je ravno prišla domača hči, gospodična Angelika in kar zjokala se je, ko sem ji povedala o našem uboštvu. Poglejte, kaj mi je vse naložila!“

Začela je na klop razkladati svoje zaklade: v lončkih gorko juho in druga dobra jedila, kruha in celó steklenico vina.

„Tudi drv sem dobila in zakurila bom peč, da se ogrejemo. — Jutri nas pa obišče gospodična, kakor mi je obljubila,“ dostavi še starka, prižigaje košček sveče, katerega je poiskala v svojem žepu. Potem se odpravi kuriti peč.

Anica je pozabila joku in žalosti in z veseljem segla po kosu belega kruha, katerega ji je pomolila Barba.

Bolna mati je komaj poslušala govorico starke. Tako hudó ji je in ne diši ji nobena jed več.

Soba se je ogrela. Pozno je postalo, ko sta se najedli Anica in Barba. Tudi bolnici je posilila skrbna starka nekaj požirkov juhe, v katero je vlila nekoliko kapljic vina.

Kako jo je to okrepčalo! V postelji séde po konci. Dolge kodre gladi hčerki, katera poleg nje leži in pokrije jo skrbno z odejo, da bi je ne zeblo.

„Silvestrova noč je danes!“ začne Barbi pripovedovati. „Povedala sem ti že večkrat zgodbo življenja svojega. Danes mi sili zopet kar nehoté v spomin preteklost. Veš, da bi rada umrla, ko bi ne imela Anice. Saj sem bila nekdanj srečna! Oh, kako srečna, ko mi je baron Miroslav razodel svojo ljubezen, dasiravno sem bila le služnica v hiši njegove matere baronovke. Srečna sem bila, a kako tudi nesrečna! — Kako brezsrčna je bila baronovka. Sina in mene je pognala trda žena iz hiše, ko ji je Miroslav moški povedal, da ljubi mene in le mene hoče za ženo imeti.“

„Stráni, nesramna zapeljivka!“ zakričala je náme in z nogo me je sunila, ko sem ležala pred njo na kolenih.

„Tudi ti, Miroslav, nisi več moj sin, nečem več vedeti, da si kri moje krvi, če ne pustiš te ženske. Baron L., tvoj oče, obrne se v grobu, če njegov sin pozabi, da je stare plemenite rodovine.“

A Miroslav me je ljubil. Ljubil me je bolj, kakor mater. Srečno sva živela dve leti skupaj in kako vesela sva bila, ko se nama je rodila Anica. Pa tudi v ljubezni se ne dá živeti brez denarja. Kmalu je pošlo malo premoženje, katero je imel po očeti. Bogata mati ga ni pustila pred sé in zarotila se je, da mu ne dá pred svojo smrtjo nič beliča, ako mene ne pusti.

Dolgo sva stradala, a bila sva vendar srečna. Zdajci mu pride nesrečna misel, da gre sreče iskat v novi svet. Oh, da sem ga pustila od sebe! Ravno danes pred osmimi leti v Silvestrovi noči se je poslovil od mene, obljubivši mi, da pridem kmalu za njim. Od onega dné nisem več slišala o njem. Ne vem, je li še živ, ali je umrl. Do pred letom sem mislila še, da živí, a ker ga ni, dasi ga išče po máterini smrti gospódka že leto dnij, mora biti mrtev.“

Sama sebi je to pripovedovala bolna žena. Otrok je zaspal poleg nje in stara Barba je dremala na klopi.

Zdaj bije polunoci. Po vseh cerkvah začno na to zvonovi veselo oznanovati novo leto.

Zvonjenje prebudi Barbo.

„Srečno novo leto, prijateljica Ana!“ vošči starka. „Spi, spi in ne vznemirjaj se. Poglej, kako se potiš. Pokrij se, da se ne prehladiš!“ skrbno opominja bolnico, katera je porabila zadnje svoje moči, kakor tudi brleča sveča še jedenkrat veselo zaplapola, predno ugasne.

Mrzel pot se ji ulije po obrazu. Barba tega ni zapazila. Ko ugasne luč, želi še lahko noč in gre v svojo sobo spat.

Tudi bolna mati zaspi, zaspi za večno. — — —

Doli v prvem nadstropji pa se veselé novega leta. Veseli krik se sliši celo gori pod streho, v ubogo sobico. Anica se zbudi. Plašno pogleda po sobi. Tako tesno ji je pri srci. Sama ne vé, zakaj. Leže nazaj, objame poleg sebe ležečo mater in zopet zaspi.

Dolgo je že dan drugo jutro. Barba je že pogledala dvakrat ali trikrat v sobico, a pustila je v miru spati mater in hčer.

Opoludne je res prišla gospodična Angelika obiskat uboge ljudi pod streho. Ko stopi v sobo z Barbo, zbudi se Anica.

Otrok zagledavši tujo lepo gospodično, hoče vzbuditi mater, a ta se ne gane!

„Mrtva je!“ zavpije prestrašeno Barba.

Anica ne more razumeti bridke resnice. Jokaje se vrže na mater in jokaje jo kliče, naj odpre oči in pogleda ljubo svojo Anico.

Tudi gospodična Angelika se joče.

Neizprosna je usoda. Mrtvo mater so položili v krsto in naposled zagrebli v mrzlo prst in Anica je ostala sama.

Gospodična Angelika je prevzela skrb za zapuščeno dete. Pri stari Barbi je stanovala in ljubila jo, kakor nekda mater svojo. Jedí, ktere je dobivala v prvem nadstropji v družini gospodične Angelike, prinašala je vedno vse Barbi in če je od gospodične dobila kako ponošeno obleko, ni je pustila prej záse prenarediti, predno ji ni starka stokrat in stokrat zatrdila, da ona ne potrebuje ničesa.

Od premoženja, katero je pripalo po smrti njegove matere baronu Miroslavu, ni mogla, nezakonsko dete, ničesa zahtevati.

Prišla je pomlad. Anica je že skoraj pozabila bridko izgubo. Veselo se nekega poletnega dne igra z drugimi otroki na dvorišči. Kar stopi med nje visok, črnobradat in zagôrel gospod.

„Hej, otroci, kateri mi vé povedati, kje v ti hiši stanuje neka šivilja Ana?“

Nikdo ni dal odgovora. Kar zapazi gospod Anico in po njem materi podobnem obrazu jo spozna.

„Anica, hčerka moja! Jaz sem oče tvoj!“ ji zakliče, hiti k nji in jo poljubljuje.

„Pelji me k mami!“ ji reče, ko dekletce vsa v zadregi začudeno gleda tujega gospoda.

„Tam-le je,“ pokaže Anica na Barbo, katera je ravno stopila skozi hišne duri in slišala le zadnje besede tujega gospoda.

„Jaz sem zdaj njena mati. Prava njena mati je umrla. Več kakor pol leta je že od tega,“ reče starka pristopivši.

Slabo, slabo se je godilo baronu Miroslavu v Ameriki. Svoje ljubljene Ane ni pozabil onkraj morja. Pisal ji ni, ker ni imel denarja, da bi ga ji za pot poslal ali da bi ji drugače pomagal. Poskusil je marsikaj, a povsodi ga je proganjala nesreča. Še le pred kratkem je zvedel o smrti matere svoje. Pri avstrijskem poslanstvu je dobil toliko denarja, da se je pripeljal v domovino. Ves srečen je bil, ko je stopil na domača tla in précej hitel iskat svoje Ane in svojega deteta.

Nekdanja uboga Anica je zdaj bogata baronesa. Nekako čuden se ji zdí zdanji blesk in bogastvo in plašno še gleda svojega očeta, kateri je nánjo prenesel vso ljubezen, s katero je prej ljubil mater njeno. Staro Barbo je imela Anica še vedno tako rada, kakor prej, in ko je nekaj mesecev po očetovi vrnitvi umrla dobra starka, bilo ji je skoraj tako hudo, kakor ono novoletno jutro, ko se je v postelji pri svoji mrtvi materi prebudila iz spanja.

Dva biserja.

Prihranil sem tebi jaz, lepa devica,
Prihranil sem tebi jaz biserja dvá.
Zročila ne bo ti ju moja desnica
I tudi ne druga stvar tega svetá.

Pa biserja nista rubina rudeča,
Ki dasta vkovati se v svetlo zlató,
I ne dijamanta se v noči blesteča,
Ki v prstanu lepšata nežno rokó.

Zastonj bi prebredla vse morja globine,
Zastonj prekopala vso zemljo svetá,
Zastonj obrnila gorovja skaline —
Tam biserjev tacih se najti ne dá.

Zastonj bi na prodaj ju v mestu iskala,
Jednacij tam nima nobeden zlatar;
Hči carska bi rada ju v kíte vpletala,
A takih še venčani nima vladar.

Prihranil sem tebi jaz, deklica zala,
Prihranil sem tebi jaz biserja dvá;
Na svetu zastonj bi jednacij iskala.
Ker sem ju ohranil v sredini srcá.

Prav skrbno bom pazil, prav skrbno bom
čuval, —
Kje lepša je shramba kot vbogo srcé? —
Da ne bi usodni vihar ju izruval,
Da ne bi mi vzelo ju drugo deklê.

To nista rubina, o deklica zala,
To nista demanta — a čuta sta dvá;
Ljubezen, ki záte, predraga, se vžgala,
Je prvi, in drugi — zvestoba srcá.

Nikdo.

